

РАИ

ИРИНА ШВАЛОВА

Лауреати «Смолоскипа»

Ірина Шувалова

РАН

ЛАУРЕАТИ «СМОЛОСКИПА» 2010 РОКУ

Юлія-Ванда МУСАКОВСЬКА
Збірка поезій «Маски»
II премія у номінації «Поезія»

Карина ТУМАЄВА
Збірка поезій «ZOO»
II премія у номінації «Поезія»

Ірина ШУВАЛОВА
Збірка поезій «Ран»
I премія у номінації «Поезія»

ІРИНА ШУВАЛОВА

РАДІ

Збірка поезій

Київ
«СМОЛОСКІП»
2011

ББК 84.4УКР6
Ш95

Дебютна збірка Ірини Шувалової «Ран» — це не випадкова книга. Вірші у ній нагадують гобелени, виткані з тіней і світла, пташиних голосів і відлуння вітру, імен напівзабутих та імен ніколи не знаних. «Ран» витворено з живої матерії слова, тому кожен поетичний рядок тут б'ється і пульсує. Аби відчутися цю безупинну наскрізну пульсацію, достатньо перегорнути першу сторінку.

Післямова
Маріанни Кіяновської

Дизайн обкладинки
Christopher Conn Askew

Ілюстрації
Олексія Піштаря

ISBN 978-966-1676-22-9

© Ірина Шувалова, 2011
© «Смолоскип», 2011

Федорові

I.

тримайся
за вітер

intro

м'ясо дерева пахне сріблом
м'ясо дерева біле-біле
за гачок зачепившись німбом
ти співаєш маленьке тіло

груди в дерева гострі-гострі
плоть дуріє і пнеться дибки
крізь свій торс простромивши осінь
ти співаєш маленька рибко

груди в дерева гострі-гострі
ніздрі в дерева з павутини
спати в морі тебе запросять
сонцесяйна моя дитино

м'ясо дерева пахне сріблом
дибки плоть вимагає диби
ти співаєш свою загибель
ти співаєш маленька рибо

ПОЦОКАЙ

я маю сказати щось більше ніж маю сказати
мій рот кастаньети ти пальці ти більше ніж пальці
я сіно у голці мені невідомий твій задум
веди хоч я знаю ці танці давно вже не танці

я брала цей голос я гладила пальцями горло
вивчала на дотик кожнісіньку ноту як рану
веди мене тільки благаю веди мене вгору
ті нижні мене — я просила — до себе не брали

те плем'я торішнього глоду розбитого льоду
ті діти рухливої ртуті німої кантати
злостиво шептали мовляв я не їхнього роду
що в них і нема таких вуст щоб мене цілувати

що буцім я зліплена зовсім з інакшого тіста
мій рот кастаньети а їхні давно вже зашито
їм треба залізних зубів щоб мене перегризти
їм треба шипшинову плоть щоб мене залюбити

я гладила горло я з'їла отруену пісню
я випила смерть із твоїх зеленавих стеблинок
тепер вона в тілі моему здається їй тісно
тепер вона в тілі моему здається я гину

я маю сказати я маю розкластися навпіл
на рівновеликі і рівнокриваві потоки
я маю сказати. мені невідомий твій намір
мій рот кастаньєти
поцокай-но мною
поцокай

коні блукають
у нетрях вітру
коні налиті
прозорим рухом
мій бог заграє
мені на цитрі
мій бог сміється
мені на вухо

прозорі коні
лоскочуть вечір
шовкові боки
торкають тепло
мій бог не більше
ніж шлях до втечі
його долонею
можна стерти

роззявив обрій
левину пащу
рушає сонце
в повільне ретро
бога іменувати
нащо
його долонею
можна стерти

весна
все одно
прийде

гортай на балконах альбоми фріди
кури свої аква блю
записуй динаміку неба на відео
там сонячний вершник з обличчям мідним
пливе як і слід кораблю

весна
все одно
буде

до біса запої зальоти застуди
задушливі хутра зим
повітря тремтить як молочний пудинг
гілки аж тріщать від новоприбулих
і ти трохи заздриш їм

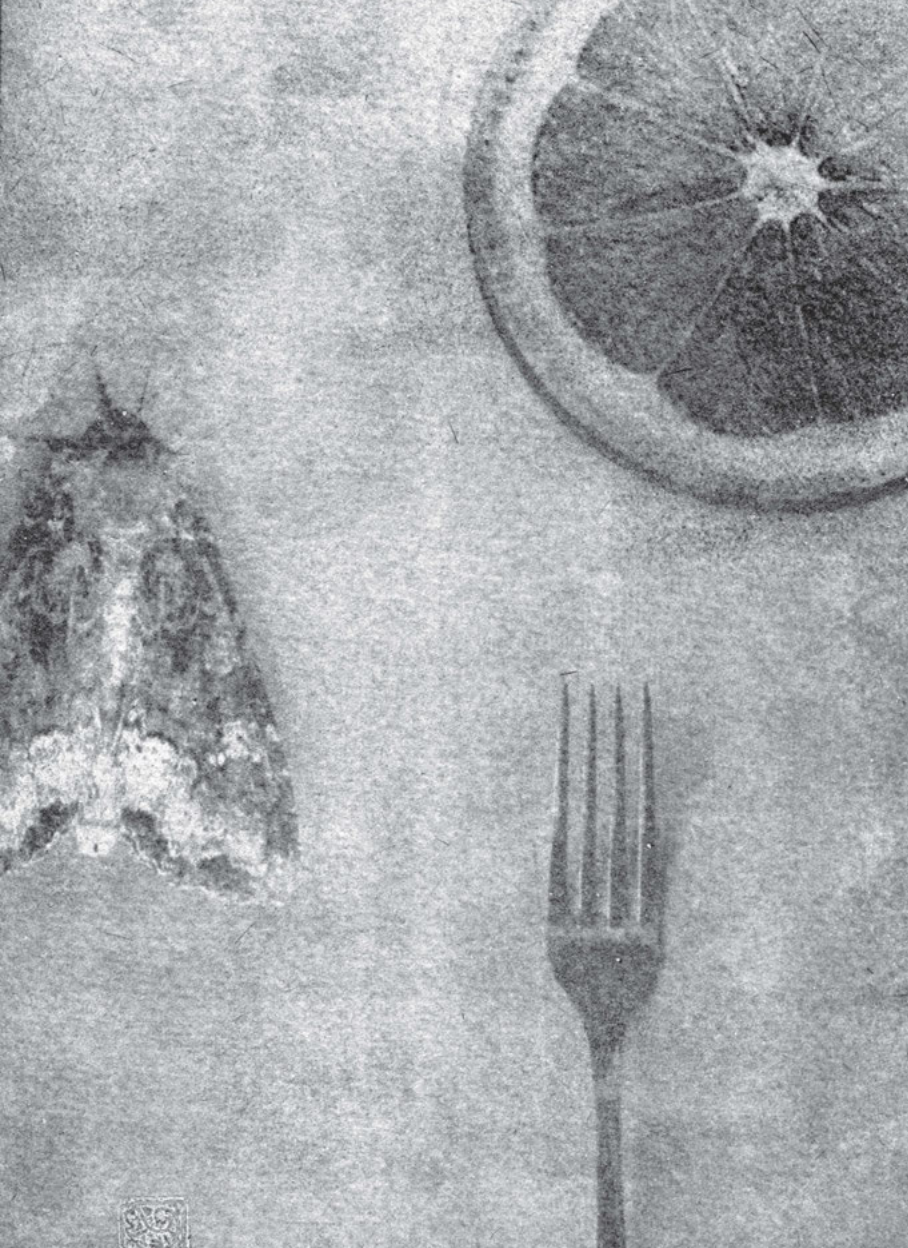
весна
все одно
вгатить

вже п'яних без ліку без віку без статі
вже лускає ними метро
а он хтось убитий і весь у помаді
він грішний він винен в подружній зраді
якийсь іванов-петров

весна
все одно

що нам
довіку накажете нидіти вдома
коли всі втрачають глузд?
пейзажі відмотуючи монохромні
тілами зчепившись міцно вагони
як кулі летять до луз

весна
все одно
прийде
кури і пиши — щось із того вийде
хтось гляне і скаже: «ось,
яка геніальна ця штука, мила...
та ні, ну ти чуєш, — то справді сила!
і як це тобі вдалось?»

небо птахи грудьми розрізують
світять душі дороговказами
очі стрічних як телевізори
зараз там і мене показують

стигнуть води беруться кригою
люди ходять до лісу вішатись
я до завтра мабуть оклигаю
я до завтра іще надишуся

розсипається вечір ватяний
білий начорно сніг залатано
і антени висять розп'яттями
а кого розіп'ято не знати нам

всі дерева руками вимахують
не бояться упасти вбитися
і вуста молитви розчахують

і доволі страшно молитися

ДІВЧИНКО

1.

дівчинко двері зачинено двері не відчиняються
більше

що нам робити на біса писати ці осоружні вірші
якщо насправді жоден не вартий
ми почали але ми почали з фальстарту
і нині коли півдистанції здолано наче вже й
зупинятися гріх

дівчинко ти таки краща за всіх
зрештою як і усі дівчатка
давай їх забудемо давай почнемо спочатку

підрахунок ворон у небі облізлого листя
на деревах але дівчинко ми не такі вже й чисті
як видаємося часом собі
ми інші

дівчинко про кого насправді вони ці вірші
як примудряємося
так приростати до них губами
ми сильні ми незворушні ми полігамні

ми перемо свою білизну самі
шепочемо ні
у темряві перечіпаємося через власне благаю

дівчинко ми заварюємо чай чай вистигає
хоча й лишається у повітрі примарним запахом
майже звуком

порухом пари мацаємо безруко
їхні порожні сидіння в метро навпроти
папіроси мов пальці чужі кладемо до рота
ніжно цілуємо не поціляємо рикошетить

стоячи в довгій черзі до каси в нічному «фуршеті»
ковтаємо своє глевке невимовне винна
дівчинко я ж не маленька я ж не дитина
ми розміняли кожна свій третій десяток
але дівчинко не поціляємо не поціляємо не
поціляємо
боже я думала вже кінець але боюся це знову
початок

ладнаємо латки на проїдені болем діри
дівчинко нам боюся забракне шкіри
аби загорнути це як тепер це не можу

дівчинко ми невимовно схожі
давай не любити їх більше або любити але не часто
не марити про їхні засмагли тонкі зап'ястки
все про що ми так змучено просимо зрештою
можна вкрасти

(і навіть не в них)

2.

ті що цілують міцно
я в них не вірю
сонце викочується обходить коло знов повертається
хтось залишається брунатним слідом помади
або садном від неголеної щоки на шкірі
хтось зовсім не залишається

знаєш якось я любила хлопчика
я любила хлопчика потай
я любила хлопчика з найсолодшим у світі ротом
він чинив мені спротив
я питала
скажи якби це не я а вона
ти був би не проти?

зрештою кожній із нас не бракує таких історій
так химерно все обертає у вирі пам'ять
лягаєш спати день полишаєш під ліжком
як стос одягу як осоружне рам'я
ми не ті про кого вони мовчать
ми ті з ким вони нескінченно говорять

це триватиме вічно
так мені часом здається
вночі носом у стінку і наново все прокручуєш
наново
тому що любов як вагітність по суті завжди
позапланова
і ліків від неї не надається

3.

доки ще нам вагітніти ними доки
лежати безсонно в темряві
кліпати в ніч очима
у мені ворухиться чийсь неспокій
і я точно знаю від кого він чий він

я мала би змовчати
вагітніти значить мовчати
слово тримати у роті
проковтнутим наполовину

діви
несуть тягар непорочних зачать
у них вже тремтять коліна

марю як солодку ношу взявши до рук
сповивши у білу пелюшечку свій неспокій
жадібно вдивлятимусь ловитиму кожен рух

глянь-но золотоокий

моя туга схожа на тебе схожа на тебе так
наче ви два чоботи пара
чи з однієї колоди карти

скільки скажи ще носити тебе?!

під серцем
в утробі

чи до поштової скриньки як того листа
що його так страшно опустити в розверсте завтра

навчи мене не п'ять води у глеках
вона на колір має присмак смерті
прицвяшений до неба ти далекий
а рани мов колодязі відверті

але перетвори вино на воду
підсипавши сухі вуглики крові
до неба ти прицвяшений на подив
ста тисячам століть чужих історій

ти син найбез'язикішого бога
ростуть стигмати на долонях квіти
вони шпурляють дротики наздóгад
в надії твоє серце зачепити

та ти не маєш серця ти далекий
залізні та крихкі твої закони
навчи мене не п'ять води у глеках
вона на смак така якась червона

стишено кроки

й навіки придушено біль
глипнуто оком в люстерко давно невидюче
тільки повзуть голоси звідусіль звідусіль
і наші нори що далі
то вужчі
і вужчі

влучно поцілило світло в безодню зіниць
скроні зіпріли зашептані маренням божим
тіло згортає долоні до сонць і суниць
в болісний знак —
той що значить «я більше не можу»

...ти чорний як зима
заплющились долоні
затиснули свій скарб
непройдених життів
і янголи стримлять
в повітрі — у полоні
пришпилені до снігу
на дотиках дротів

через які мости
ходити нам у небо?
на звалищах старих
ворушиться життя
розставлено пастки
приховано потреби
тіла — тільки дмухни! —
за вітром відлетять

і начебто вже все
нема куди вертатись
під брилами годин
поховано ключі
мов янголи сумні
летять аеростати

так холодно удень
так поночі вночі

літо близьке. це наш відчай лоскоче нам пальчики.
темні балкони. водою підмило палі.
бузок починається. бузок уже не відпускає.
літо близьке. сублимуємо. плачемо.

хроніки від оріона. комети. затемнення.
сутінь, як плесо, змикається над головою.
білі мережива сну заплітаєш рукою —
другою куриш. безсоння наснажує темами.

дерева стоять на плотах
дерева гойдає страх
зірки завбільшки з форелей
дрімають у них на руках

нас не вбила війна. нас убила відсутність війни.
вечори. запальнички. сентенції. станції. діти.
літо тремтіло і небом пускало громи,
як пускає цівочки слини старий паралітик

ми в надії кудись подітися їли ґрунт.
що не день, то земля ставала все ближча й більша.
літо важчало. літо вже наступало на груди.
листя ночами шкреблося в п'їтмі, як миші.

дерева несуть свої сни
сто років не буде війни
сто років не буде війни
дерева несуть свої сни

ще одне таке літо не пережити, не випити.
розкручується пружинка безвиході в тілі.
хроніки від оріона. будинки білі.
нахиляєшся — пальці деруть цілі жмутки зілля.
море десь поруч глухо гарчить про всяк випадок.

це не літо. це так осінила тебе твоя смертність.
звуки води почалися зі звуків каміння.
все добігало початку. боліли коліна.
небо світлішало. густо тремтіла піна.
птахи дивилися мовчки — сторожко, зверхньо.

тінь набуває обрисів
тінь набуває обрисів світла
це моя тінь набуває обрисів світла
це моя тінь

травма

(для О. Л.)

«Из чего только сделаны девочки...»

відлік почнеться натягнуту лину сіпне
той хто зліпив тебе склав тебе склеїв в одне
той деміург повелитель знебривлений оккам
зайве відтяв уже встиг уже схлипне тоне-
сенькою віолончеллю вібруючи нерв
ієрофант зачіпає струну ненароком

це топографія тіла засвоєння меж
плоть піддається дослідженню де не торкнеш
равлики руху спіральки повторні потворні
шрамів шовкова лиштв́а і судин макраме
ось рукоділля мінервине може мене
страх може хтось і приручить це нерукотворне

так серпантинно невпинно лягають бинти
загадка мусиш намацати відповісти
що й на морфемному шві залишається цілим
вже заїкається вже замовкає пунктир
нори прорито під шкіру втім вата і спирт
спинять червоних лисиць що тікають із тіла

І. тримайся за вітер

храм із кісток і пустот але все-таки храм
може заплющивши очі намацає злам
зліплене сліпо так само не видячи зцілить
той хто тримає ключі від незамкнених брам
дівчинка знає що світ це імперія зла
і позначає кордони імперії білим

сам себастьян уже спазм уже майже стріла
гладиш себе це нова виростає кора
сорому темна смола проступає на зрізах
патока поту претерітум був і була
дівчинка пробує пальцями певні слова
дівчинка носить у тілі лозу і залізо

доки ти спиш постають і зникають міста
спас на крові на крові але все-таки спас
серця синицю без дозволу в груди зашили
якір із м'яса утримує в просторі нас
напнуто голос на горла химерний каркас
плоть живопліт за яким уже землі пташині

пальцем на тебе впритул «підведися і йди»
дівчинко це лиш примарні підвиди біди
привиди болю це карма ламає конструктор
день починається з ночі туману води
на простирадлах лисиці лишають сліди
ти відчуваєш тепло від вологого хутра

аніме

тіло оси як гарячий бутончик смерті
містом не озираються йдуть дівчатка
ми камікадзе ми все завжди спочатку
під кімоно ми закохані і відверті
пальці вологі ноги до крові стерті
скоро асфальт заросте нами кожна латка

мікрорайони підступні як метастази
поступ трави не спинити ні сном ні лезом
руки тонкі обіймаючи нетверезо
ледве тримаєшся хочеш-бо все й одразу
скоро вже осінь треба давати джазу
скоро вже осінь можна вмикати безум

бачиш навшпиньки кожна розлука кожне
дерево кожен клубок павутиння річка
препубертатні розхлябані демонічні
ми неспроможні так але хто з вас може?
ах не дивіться злякано і вороже
скоро зима скоро ми заростемо ніччю

так це трапляється так воно прийде знову
білу пігулку страху під язик берем ми
ні не евкліди та маємо теореми
чи пак теорії втім не про це розмова
хочеться точності вічності і любові
скоро весна скоро нас перекусить тремор

знаєте я перевірів усі ми смертні
тіло оси проростає в холодне світло
спину смугасту судомить усі ми діти
лілієликі жорстокі солодкі ревні
скоро ми будемо по підборіддя в червні
скоро уже нескінченне отруйне літо

дванадцятий місяць

дванадцятий місяць рушає, порох
здіймається. скоро постелить снігом
зима. таке невимовне горе
триклята тріщинка в тілі криги.

і ми, що заледве звелись на ноги,
раптово не чуємо під собою
ніг. і глибше всіх звичних логік
сніг. лишився на полі болю

слід. і більше не можна ближче,
ніж до, тому що інакше «після»
не буде, тому що у вухах свище
вітрище, тому що місця не містять,

а мстять. крізь темінь лягають тіні
майбутнього. класик дотримав марки —
а ми? кавалери стрічок, сплетінь
безсонячних. раптом прийшла зима, й ким

нині прокинемось — з ким, тим паче,
ляжемо. хто нам настачить стільки
ближніх, хто нам чужих настачить,
тих, що із ними будемо ніжні,

тільки по-справжньому. прав, корися
приписам крові, вкривайся кроною
простору й ступору. з наших місій
жодну не виконав — і не виконуй,

збийся — із кроку, набік, як ковдра
зранку. такий невимовно перший
ліпший, такий невимовно гордий,
збий-но пиху з мене, поруч лігши,

збий з мене масло. пругів солодких
посмуг розпише вчорашню білість
болісті. вийшло, що на колодках
совісті — в мене хіба що щирість.

гибла пора для птахів і звірів.
вистигли перли між стулок устриць
і вуст. таке невимовне «вірю»
росте із криги тобі назустріч.

суне дванадцятий. день як місяць
ночі, а ніч наче рік без світла.
меседж між літер очима місиш,
смысл уже витік — лишився вітер.

ніч позбавляє страху позбавляє зору
голо вночі. підступись хоч до краю світу
у стільниках по вінця налитих світлом
бджоли воюють за право мовчати поруч

дуги доріг все щільніше стискають обруч
ах як незатишно в цих опівнічних житлах
хтось ізнадвору в шиби жбурляє вітром
що коли він увійде — і візьме гору?

просто до лісу прямує червона нитка
ось він початок шляху а кінця не видно
хочеш пірнай ти таких ще не знала плавань

нас за коліна обіруч вхопила суша
піймано тіло та спробуй спинити душу
повні ковчеги вогню залишають гавань

повзи зміюючи на пузі
гризи від почорнілих яблук
смокчи із них озиму мудрість
вижовуй з них пошерхлу старість

давнішай стань давнішим світу
допий із яблук незабутність
ось так плазуючи по літу
ти осягаєш власну сутність

в буття упившися в напрузі
ковтаєш вічності нестерпність
отак плазуючи на пузі
ти осягаєш власну мертвість

скінчитися варто
скінчитися варто пізніше
знайшовши зо тисячу входів і жодного виходу
із власного храму
своєї маленької ніші
де землю із кров'ю жувати простіше ніж дихати

це здатність ходити
відмова уміти літати
квиток у якусь нетутешність у дойчланд у денмарк
сукупність таємних методик
і болісних практик
які я з упертістю цегли вимучую денно

щоб тіло скидаючи в прірву
туди де світліше
я вміла стояти над краєм і просто мовчати
скінчитися варто
скінчитися варто пізніше
коли вже забудеться значення слова «початок»

передзима

1.

осінь перекинулася сірим вовком втекла у ліс
сніг стоїть на порозі відкриття
виявляється йому тільки й лишилося життя
що до завтрашнього тепла. ніс
корабля показує на destination point
завтра нас змінять інакші вправніші у словах
обхопивши коліна мовчати дивитися на вогонь
кожен з богів сам вирішує чи подавати знак

2.

кожен з богів сам вирішує чи подавати знак
чорна лавина ночі зривається з висоти небес
на тілі кінцівкою зайвою виростає священна війна
чи ти ще живий запитай себе
чи ти ще дихаєш чи ще хочеш вирости стати
тріщинкою в тілі світу шпариною для ключа
готові здійснитися осені сірі аеростати
командири кутаються в широкі пальта командири
мовчать

3.

кому ти розповіси про зелені стебла
про те як їх страшно різати як болить їм
хлопчик що приходив ночами в ліжко до тебе
розчинився у перших променях світла
розчинився в припливі ранку у склянці з оцтом
промивати вчорашні рани чекати звістки
від темноокого посланця чий легковажний поступ
намертво в тебе врзав цей час це місце

4.

ніхто не засудить нас якщо ми складемо зброю
ніхто не висміє капітуляцію перед лицем зими
звідси тільки себе заберемо з собою
ми
наші пташині вилиці наші прозорі скроні
наші рухи недбало нанизані на тяжіння земне
вчимося пускати корені у полоні
господи що від мене зостанеться коли все що я —
мине?

5.

наступного разу боже зроби мене лютнею
дервиною співучою якій не болить коли ріжуть
із цього триклятого жовтня би з цього лютня
геть до мекки чи до парижа
чи на край світу сісти і ноги звісити
не підкажете хто наступний? не я не я
господи скажи як звати цього безсонного біса
що ночами шепоче мені на вухо одне й те ж саме
ім'я?

6.

скільки тієї осені видихнув і немає
але встигаєш у ній розпізнати своїх
місто ніколи більше так сторожно не завмирає
тільки коли чекає на сніг
полки мовчання переходять у наступ
панночки в розпачі стискають побілілі губи
хочеться вибігти із монохромності впасти
і щось червоне вимовити розгублено

7.

місто ми розуміємося ми міми
наші голоси лежать у надійних сховках
чужих грудей ось летять серафими
у срібних долонях несуть мишоловки
це поспішають ловити наш свист наші пустощі
непридатні для втілення жодного величного задуму
а сміх він висить у кутиках вуст іще
і не падає

8.

коли говорить вітер ти віриш
ти хочеш тікати з дому потім зрештою стримуєшся
ніч у тобі проїдає такі грандіозні діри
що крізь них випадають усі необхідні рими
і тільки й лишається що стояти безпомічно мовчки
відстань між полюсами дощу змірювати очима
місто ми розуміємося ми міми
у нас із тобою однакові больові точки

непоправне незмінно тут, як оса в п'яті
чи коса на камінь. ходить, неначе спиця,
в п'ятім колесі ночі, де лежимо — не спиться,
бо щомиті, щоподиху ми — уже ми не ті.

винуваті — нараз безвинні, слова — пусті,
воскресають покійні, спини змінюють лиця.
речі теж полишають верші часу і місця
в безборонному беззастережному забутті.

непоправне торкає вщент. особливий такт
треба мати, аби, заперши його на карк,
пхатись далі. хоч сни хоч падай — вже не
піднятись.

сохни, ріко, висхни — пливи, боже, видибай.
он сновида в безодні ночі намацав край —
невиправний, у непоправному йде вправлятись.

тримайся за вітер мій любий тримайся за вітер
ую нашу радість і бідність нарешті віджито
відлюблено цноту тож нині у гречку у жито
тримайся за вітер мій любий тримайся за вітер

тримайся за ріки мій любий тримайся за ріки
ми наші одвіку ми наші одвіку й довіку
таких вже було нескінченно багато без ліку
тримайся за ріки мій любий тримайся за ріки

тримайся мій любий за струни тримайся за струни
десь голос подівсь що його ми заледве відлуння
пливімо потоком небес золоті і бездумні
за струни тримайся мій любий тримайся за струни

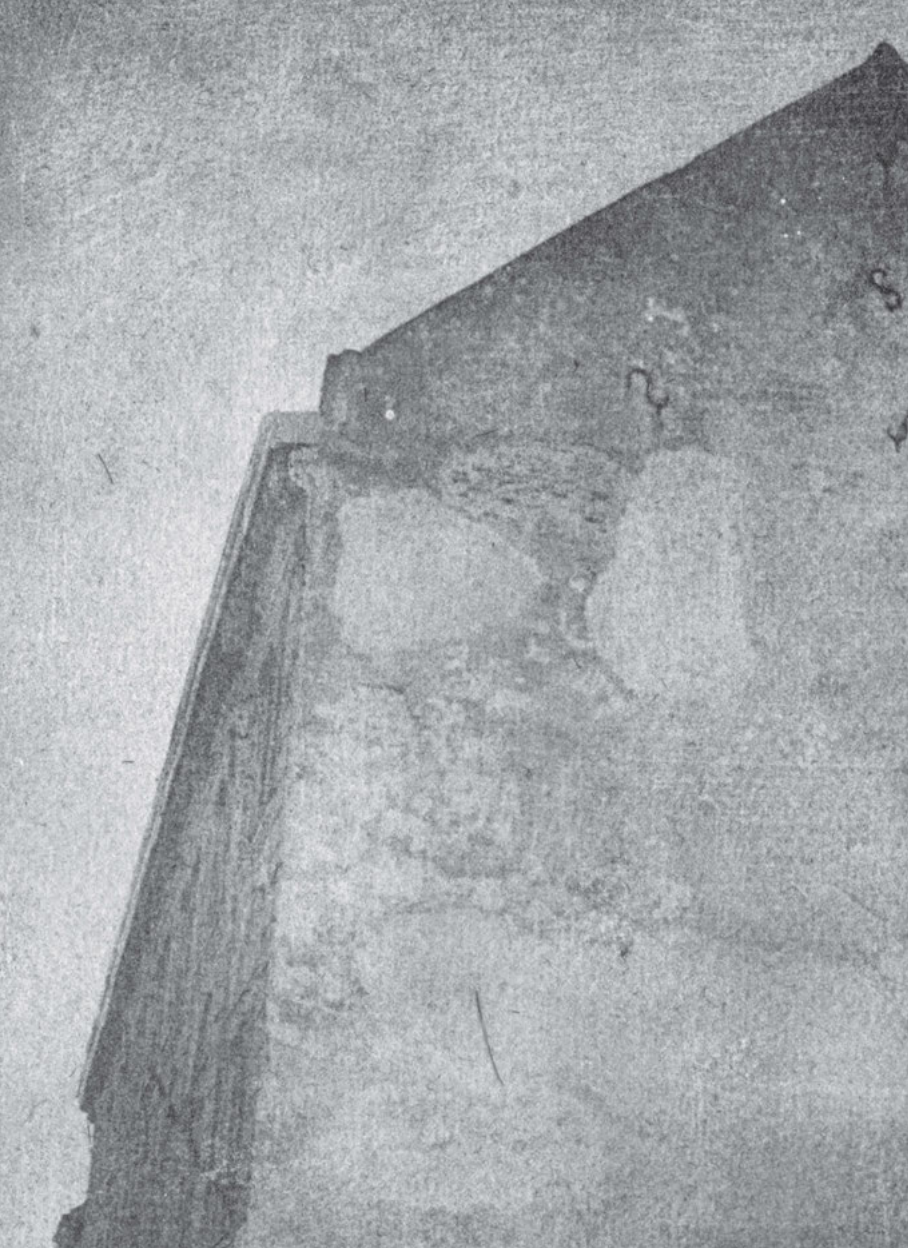
є я і є ти а є дещо стократно світліше
цей час не згубив мене тільки легенько потішив
цей час не змолв мене тільки я стала певніша
тримайся за тишу мій любий тримайся за тишу

ми доти і доки ми стани і рани і квіти
з долонь ми добудем вогонь в нас народяться діти
ми вільні втрачати й утрачене знову ловити
тримайся за вітер мій любий тримайся за вітер

II.

ХЛОПЧИК

ЗІ ЗМІЄМ

ми дочекаємося весни
неба кора неодмінно трісне
зваби колишні нам стануть прісними
пальта торішні тепер тісні

руки вчорашні не пестять нас
так як нам хочеться. пальці цуплять
ліжко без любощів чай без цукру
бавитись простором вже не час

завтра я стану луна ніхто
чорного клаптя на біле тло
перше тепло пришиє

дівчинка в переповненому метро
обійме тебе за шию

ТЕОЛОГІЯ

моя теологія руки по лікті криваві
це анатомічне натхнення це вогнековтання
моя тебелогія пристрасно розчленувала
усе що в тобі не моє ще лишилось останнє

моя тебелогія понаднатхненність надмірність
проста обеззброєність погляд лишився як скальпель
прорізанисть в тебе єдина моя релігійність
як здатність об тіло твоє розбиватись на скалки

можливість переспіву переосмислення плоті
забити по цвяшку у душу ступні та долоні
я мовою п'яного тіла запитую хто ти
прекрасна потворо моїх підсвідомісних хронік

істото із болю і світла зі сперми і меду
із рухів метеликів міцно прип'ятих до смерті
я мушу тебе розтинати любити це credo
це невідвороття скінченності будьмо відверті

і не відвертаймось це анатомічний театр
видовище латексу сталі отрути і крові
моя теологія телеологія страсти
моя теологія це апофатика болю

це змога утвердити смерть як наступну сторінку
яку перегорне твій погляд спрямований в сонце
коли ти ітимеш на небо (ти бог а я жінка)
всі янголи пошепки в мене питатимуть:
«хто це?»

годинникарі навшпиньках
адепти вульгарних стрілок
так пальцями в серце цілять
і пальці виймати ліньки

дівчатка в рожевих сукнях
ховають у смерть обличчя
змалюй мене так сунично
щоб більше ніколи сумно

танцюймо тепер востанне
на ліжку танок безсоння
птахи надіп'ють з долонь нам
тужливі меди мовчання

бо діти в рожевих сукнях
вже стукають в циферблати
лишилось не так багато
змалюй щоб ніколи сумно

бо стрілки вже лізуть горлом
і в серце уперто б'ються
годинникарі сміються
вони ще покажуть гонор

змалюй мене так прощально
щоб може сильніш боліло
і спалось міцніше доньці

застався щитом дзеркальним
ранкового мого тіла
від мертвого ока сонця

божевільні люди ночами читають бродського
вогнедишне небо не сміє ставати під вікнами
їхній пропахлий кавою та алкоголем простір
це смертний вирок це страх похилого віку

в чотири стіни одразу впираються плечі
так буває якщо раптово вимкнути світло
пропахлого кавою та алкоголем вечора
ми всі на вигляд прибульці із того світу

і морок гойдається повільно нас заколисуючи
божевільні люди цілують собі подібних
але тільки крізь пальці, тільки крізь хутра лисячі
крізь п'яне повітря і крізь дзеркала срібні

а вночі божевільні люди читають бродського
смокчуть ображено пальці в передчутті ранку
адже він прийде — стрункий та рожевокостий

і щедро насипле
по дрібці солі
у кожну
йому підставлену
ранку

погуляли і годі і спати лягаймо на дно
хоч вчорашнє іще слід у слід невідступно ходитиме
розстели мені ніч наче міллю побите рядно
будем поруч лежати і так ні про що говорити

злий пісок порожнечі горітиме в наших руках
спрагла бездотиковість триматиме свічку над ліжком
обійми мене — мертво як птах — обійми мене
трішки
щоб мені між грудей так повільно твій голос стікав

наші тіні на стінах все зроблять сьогодні за нас
їхні кволі тіла протанцюють нам нашу хворобу
хай холодним серпом золотих місяців колообіг
кровообіг зупинить — і зразу ж настане зима

що було б якби третій між нас не лежав (чи то морок)?

що було б якби ми пам'ятали довершену мову
пробігання по тілу поспішного вуст і долонь?

що було б якби нас якимось звали інакше — не нами?
що було б якби камінь ти був — якби я була камінь?
чи кохалися б ми капітелями білих колон?

суцвіття шипшини солодкі криваві вузли
всі пальці пов'язані щоб пам'ятати про тебе
а нині ся корч і валяйся і лікті гризи
здираючи богом на шкіру наліплені лейбли

бо що залишається? море троянд і птахів
поперед тебе розступилося мій моїсею
з цієї води тільки мертві виходять сухі
з цієї води ти не здужаєш виплитувати за нею

ти зсучся до краю як сочаться трави гіркі
облудою блудом оманю манною хіттю
дерева жадібно стискають у кронах зірки
чи може зірки їх сп'янілих тримають за віття

цей світ доживає останній химерний оргазм
і душі дерев з-під кори вириваються в вітер
і хочеться більшого значно ніж просто любити
та цього навчитись залежить уже не од нас

ніч, а отже, і ти десь не спиш
в пустопорожньому цьому місті.
я видалила електронні листи,
я — напів'янгол, напівкентавр.
дерева вже вирушили на пости,
там, за вікном, ворухиться листя,
людина, вийшовши на пустир,
стає значущою, як пентакль.

все можна виміряти в цигарках.
у псів приблудних вологі очі,
і я підбираю спідниці низ,
щоб не вмочити в пам'ять поділ.
зелений місяць, зелений паркан,
тим часом до іншого краю ночі
лишилося кілька хвилин, а ми
ні в чому іще не зізнались собі.

і руки сидять на плечах, як птахи
німі — ще не вміють співати по тілу,
а під язиком ховається слово,
тупе й небезпечне, як рецидивіст,
готовий сяйнути ножичком. сонце,
страшне і велике, як крововилив,
дереться пожежними сходами вгору,
щоб місяць за ноги стягнути вниз.

він (місяць) вже висів давно на трубі.
мій рот відмовлявся артикулювати
слова про болюче й належне, але
обручки диму так справно низав.
самими плечима всміхаюсь тобі.
цілую усе, що не можу пізнати,
цілую усе, що хоч трохи балет,
навіть якщо це насправді — базар.

дерева танцюють повільний фокстрот,
і тіпає тілом повішений місяць.
людина, вийшовши на пустир,
стає порожньою, як стріла.
сидіти до ночі в якомусь бістро
і похапцем — так, щоб ніхто не помітив, —
свою долонею провести
по пальцях твоїх на краєчку стола.

збиваюся з кроку а час не сповільнює хόδу
я мертва а кров усе глушить пульсує у вухах
я не долітаю я не дотикаюся споду
я вічно під воду під воду зсудомленим рухом

я вічно крізь тебе повз тебе додолу до скону
до крику до тицяння в стіни безоко і сліпо
а ти тільки знак розумієш ти ідол ікона
зазначення напрямку що ним прямують до світла

і хто тебе знаком призначив? сприйму як належне
що я через кров через плоть твою мушу вгризатись
у життєпротяжність у тривкість у буттєбезмежність
у мене всередині простором засклені ґрати

у мене всередині бджоли пухнасті і теплі
медують із болю і солі витворюють всесвіт
у мене всередині сповнене відчаю пекло
в якому безрото кричать настовбурчені весни

у мене всередині німо заляклі пустоти
відсутність тебе як належність інакшому світу
відсутність тебе як останній наляканий спротив
коли розумієш: все скінчено. можна летіти.

карма

привіт. карма за руку вітається. страшно,
лежачи на підлозі у ванній, плакати
винним оцтом. наше життя вчорашнє
в чайнику осідає на стінках накипом.

гризли відстань — та час перегриз нас. щб тепер
скажемо ми при зустрічі одне одному,
крім остогидлого «з ким ти? — із ким завгодно...»

в зошиті пам'яті чортики чортики чортики,
хай омине те страшне і безслівне ніщо тебе —
та, за полями, ні в тин ні в рядок безодня.

ти вже під олівець мій лягаєш вдруге.
руки тремтять — це певна ознака тексту,
надто близького до вивершення. потуги
йдуть родові, а ще ж і не сталось сексу.

це непорочність, а в неї приходять пішки
з теплих борделів плоті — нам буде добре
в складках тугих паперу. нам буде вкотре

солодко з іншими спати ув інших ліжках.
а щоб не сіпались, нам на обличчя нишком
діти неспільні наші натягнуть ковдри.

час тече — ось і речі вже начеб густішають.
я заходжу: не те що навшпиньки — а подумки.
твое місце у нашому ліжку — це ніша,
де пропали всі дотики, сутінки й родимки.

час тече — він викручує руки і поручні
в тих вагонах, які добровільно возили нас,
де сиділи ми мовчки — здавалося, поруч,
а по суті — то кожен в окремій бразилії.

дощ іде, а здається — це падають камені.
хто ж тепер їх, дурний, самотужки збиратиме?
ми були симфонічні, тепер більше камерні,
але нам і цього забагато. ми — атоми.

ти іди собі — в цьому є драма і правильність,
непідробна класичність — без тог і сандалій.
я розбилась — але мені так ще не падалось.
крапка — смерть. втім, тире завело б нас і далі.

час тече, речі гуснуть — а ми наче тоншаєм.
бачу світло: уже не в тобі — а крізь тебе.
час тече — парапетами, ринвами, площами,
і з останнього даху зривається в небо.

А.Н.атоми

1.

вони недбало спльовують вони твої анатоми
вони ідуть і нехтують перилами газонами
піді візьми рушницю ні піді візьми гранату
і виверни цю вулицю зсередини назовні

найбільшого ефекту щонайменшими зусиллями
вони ідуть на запах твій вони твої апостоли
маленький хлопчик грається в велике божевілля
усім маленьким хлопчикам це просто просто
просто

всі зайві речі зайві всі прості щораз простіші
твій кожен вигин тіла їхня лють завчила миттю
їм серед нас незатишно їм так смакує тиша
вони ідуть на запах твій вони тебе ще вип'ють

ти любиш їхні дотики і доти доки здатен ще
тримаєш їх у фокусі на мушці свого «хто вони?»
вони тебе уб'ють або ти сам помреш від задрощів
лежатимеш тонкий такий дивись який здивованийий

я знаю їхнім пальчикам таки пасують ножики
руків'я мов звірки сухі долоні гріють тільцями
але ж їм нудно — божечки! — а присмерк ріже
м'ятою
а місто захлинається прибульцями тубільцями

ти сядь ось твоя кава ось твоя велика гра
як видно я не знаю її правил менше з тим
ти скажеш я не бачу далі цих сталевих ґрат
ти скажеш я слабка і я боюся з вами йти

ти сядь ось твоя кава ось твій дім ось твоя музика
ось знак мого лица через тонку завісу диму
ось те що нас уб'є я просто хочу цю ілюзію
ілюзію тебе хоч трохи під ребром потримати

тонкий сталевий ранок всі так міцно сплять
сполохано
прощайтесь з дзеркалами вони слабкі і кволі
о ці маленькі хлопчики вбивають так закохано
о ці маленькі хлопчики не виростуть ніколи

2.

наскрізь винні наскрізь вином пропахлі
плутаючись у пов'язках і зобов'язаннях
приходять люди біліші за лікарняні кахлі
з вивернутими назовні
серцями
й м'язами

лижуть руки плачуть а їм і личить це
вони в свої болі перебрані як у смокінги
цілують когось — у них язики-відмички
до шпарок тіла

їм треба
ще трохи
допінгу

б'ють себе в груди б'ють когось по обличчю
яка б там не зброя
завжди
поціляють
в себе
лижуть руки стегна і їм це личить
цмулять свинцеву смерть з вогнедишних стебел

плоть поїдають потім довго ще плоттю пахнуть
у них роти солодкі і повні цвяхів
куди ви сонні нервові куди намахані
з такими кривавими квітами замість паху

хто вас запише у книги життя і кайфу
хто вам покриє спину червоним лаком
вам би ще трохи допінгу трохи драйву
але дівчинка у вікні не подасть вам знаку

дівчинка у вікні не продасть вам тіла
ані свого
ані жодного із придатних
люди приходять винні
смертельно білі
двері знайомі винюхують у парадних

люди приходять винні приходять стогнучи
їхні роти розбиті як вузькоколійки

люди приходять
ти їх чекаєш поночі
люди приходять
а не до тебе тільки

rain'n railway

залізничні шляхи випростують ноги в нікуди.
крик потяга — як твій погляд: страшний і короткий.
в металеві шухляди лягають маленькі люди,
як іграшкові солдатики у коробку.

вони всі до одного вірять у потойбічне.
за мокрою шибою обличчя твоє — безслізне.
дощ. між колій — уже якийсь межиріччя,
і межі рік ми розходимося нарізно.

глевке і гірке я ковтаю вже п-не речення.
зрештою, речі не просять пойменуватися,
зрештою, слово — це завжди свідома втеча
від мовчазної суті. а що вже записи...

хоча, пам'ятаєш, і я своє тіло розкреслювала
на нотний стан чи принаймні учнівський зошит.
думала, ти запишеш у мене поезію
чи музику, чи щось інше — не менш хороше.

а вийшло, що я тільки шпалами розлінована.
за мокрою шибою потяга ти не плачеш.
солдатиків вже спаковано, вже поховано,
солдатиків вже не вб'ють, бо вони — лежачі.

кажу ж, що розійдемося ми межи рік — нарізно.
дощ-горлоріз своїм лезом кривим все косить.
солдатики — олов'яні, дороги — залізні,
і тільки я — якась не залізна зовсім.

заховатись за тінь свою равликом в мушлю вуха
я оглухла ці хмари так важко котяться виснуть
заступають обрій губи облизуй слухай
що тече моїм голосом тільки боюся пізно

імена нам давати давити нас ласками пасками
що ти хочеш? на ватяних я заступлю на варту
ти не свій я підозрюю перебуваєш у власності
ти товар ти приємний на дотик тебе купуватимуть

я на ватяних хмари лягають на мене повстю
можна равликом в вухо чи скабкою в палець?
дихати
ти не мусиш коли їх цілуєш занурся повністю
і лежи там під язиком тільки тихо-тихо так

наче вже перестав наче вже припинився наче вже
твої гнізда в мені заселили птахи інакші
хмари важко але помиляєшся я не плачу
наче ти і не був так ніколи мені й не ставши

і не спав і не поруч і рідко і геть безболісно
теплий згусток смерті росте в нас що день то
швидше
слухай те що тече слухай те що тече моїм голосом
і не бійся тому що нічого вже й так не вийшло

просто хмари далять вони заступають обрїй нам
ти мене між долонь і я равликом бризну радїстю
божевїльнї боги вїдведуть тебе в рай для обраних
я залишуся я таки доживу до старостї

так сонце недбало і легко лягає на скло
так тане наш час у прозорих клепсидах дерев
так пальці сплітають у щось неймовірне пісок
орфей піднімає за коси оглухлих сирен
орфей мітить бронзою їхні заляклі тіла
орфей пробачає пробач мені теж це пора
уже не литавр а холодних і змучених арф
я знову пташине тремтіння струна й тятива
я знову свідома усіх своїх вад і умінь
в саду обливаються кров'ю шипшина і глід
раніше згадай де кінчалось світло там світ
так само межі добігав а тепер не мені
судити про межі це сутінь змішала усе
блідою рукою сновиди у листя мандраж
а ти піднімаєш на руки мене і несеш
за кадр а камера мовчки фіксує пейзаж
набитий птахами солом'яними і дітьми
з найтонших сортів порцеляни у них голоси
настільки подібні що господи іже еси
я не розрізняю вже сонце лягає кістями
на листя а листя лягає під нас власне й ми
лягаємо теж аби встати чужими людьми

моє розуміння з твоїм розумінням, ниточкою оперезавшись, як альпіністи у зв'язці, виснуть над прірвою (правда, мені це личить? мовчки пити й невимушено сміятися,

і попільничку мучити поглядом. ясно, що я намагаюся щось приховати в кутиках рота. у забігайлівці пахне м'ясом. бачиш, це дуже страшно — суміжно бути).

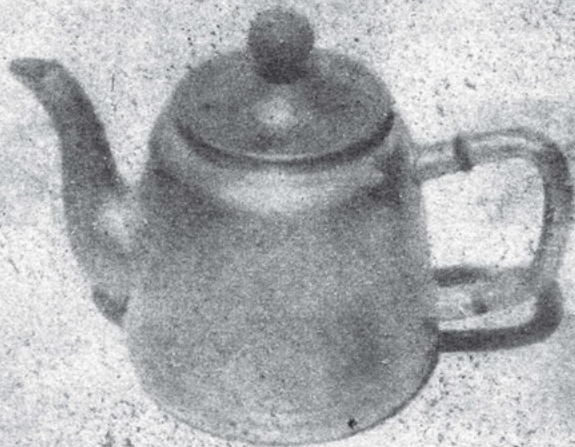
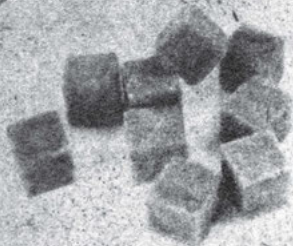
моє «я не можу» з твоїм «я не хочу» рідні. у них у жилах та сама повільна флегма. коли язики танцюють під піднебінням, тоді ненадовго зникає потреба неба,

та є небезпека у комусь впізнати значно більше, ніж просто себе, упізнати прірву. вирви цей спільний корінь із наших значень. вирви.

(бачиш, мені так личить курити, рухати пальцями рук, губами, предметами. власне, тоді, коли мені вкотре бракує духу зізнатись у незнанні, я іще прекрасніша).

сенси мої із твоїми сенсами вкупі —
зграйка сліпих. сонце в роті у неба — кляпом.
здряпай мій погляд із себе, як здряпують струпик.
здряпай.

вийми мій голос із рота мого. ти вартий
всіх цих ротів. в забігайлівці пахне смаженим.
все буде просто — просто, як ляже карта.
хлопчик і дівчинка лізуть удвох під парту.
hasta la vista! потім поділіться враженнями.

хлопчик зі змієм повітряним замість серця.
як тебе, хлопчику, зафіксувати між пальців?
як прослизнути між крапель, з усіх твоїх версій
вірну обрати, а не найпрекраснішу? dreizehn
довгих minuten пролежавши поруч з тобою,
я починаю плутати звуки і літери.
але рану рота, на щастя, не можна загоїти,
рана рота завжди нестерпно болітиме.

хлопчик-повітряний-змій, бірюза і смальта,
піт і піна, шаліє двигун між ребер.
тінь твоя за тобою біжить асфальтом,
тінь твоя за тобою, а ти — у небі,
наче якийсь божевільний еллін, розбещений
спокусою вдарити тілом у бубон вітру.
халдеї хиблять, але таки знають дещо —
їх через це особливо страшно любити.

хлопчик з повітряним змієм... на небі записано
стільки секретів — тобі їх довіку не вивчити.
хлопчику, ми невагомі — усі ми виснемо
десь у міжчассі, і хто сказав, що ти — вище?
хлопчику, змію, ось і в ікара ікла,
усміх ієрофанта, вітер за пазухою.
не всі летять, але падають всі. твій виклик,
твій відчай це правило раз у раз увиразнює.

хлопчик зі змієм повітряним замість серця.
як лікувати смертельні твої укуси?
як тебе втримати? втім, якщо линва рветься,
хлопчику, ти ж все одно мене не відпустиш.
але крапає теплий віск — отже, скоро титри,
отже, хто, крім сонця, тепер тебе в лоб поцілує?
часом повітряним зміям бракує повітря,
часом і зміям нестерпно повітря бракує.

СПІЛЬНІСТЬ

двоє з одним хребтом, односпинні двоє
в темні водойми ліця схиляють, тануть.
чотирируко леліють сумісну рану.
порозуміння між ними стоїть стіною.

мали якби неспільне, то що б віддав ти?
скільки б себе для мене відтяв, відкраяв?
іншість — інакша, іншість не знає правил.
це наша близькість нас розриває навпіл.

плесо блазнює, плесо дрижить і дражнить.
піниться подих, перетікають губи
з лика на лик невпинно. котре з них любить?
двоє дзеркал воюють за те, хто справжній.

це за бажання, сплівшись, здатись помста.
наша подібність плодить маленьких монстрів.
наша подвійність схожа на нуль в квадраті.

ми до останку маємо, що втрачати —
двох осоружних себе. але це непросто:
з ранку до ночі спільність стоїть на чатах.

ти — мій фантомний біль — не вщухай, не раджу.
ти — моя інша кінцівка, якою гладжу
речі невидимі, речі, що трохи за.

за ніч стаєш майже з серце моє завбільшки,
саме такого вміщає це кляте ліжко.
що б ти, цікаво, нині на це сказав?

ти — моя шкіра — знята, на цвяшку висить.
кожен рецептор просить, мовчання бісить,
ходить між ребер біль на підборах лез.

лізь в мою рану весь — годі пальці класти,
рот твій — найліпший пластир, ти добрий пастир.
вию беззубо. я вже не можу без.

ти — моє третє око — сліпе і зайве.
(він мене знає, отже, усюди знайде,
отже, фортеця із подушок та ковдр

вже не спроможна стримати цю навалу).
чим ти інакший? безліч же вас бувало,
тільки такого — марного — не було.

гідного. надто рідного, аж чужого.
як воно так, що якщо не тебе — нікого?
ти — мій поріз. проріс і зацвів вогнем,

виразкою. розкрились солодкі ранки.
як воно їй — прокидатись з тобою зранку?
як воно їй? ми обидві не доберем.

так, коли ніч заступає нам денні «треба»
темною звабою «можна», тоді до тебе
я простягаю слово, яким мовчить

плем'я маленьке наше. я свято вірю
в день, коли хтось без імені, хтось без шкіри
тоншати і не рватися нас навчить.

сліди відчайдушно лізуть поперед кроків
що тобі з мене що тобі з мене хто ти
я вже набачилась за двадцять з гаком років
всі ми такі несумісні сумні істоти

поперед леза лізе поріз полоззя
поперед саней тих на яких завозять
нас і лишують у епіцентрі снігу

поперед дружби ріже пожежа пальців
я не придатна для марафонського бігу
я якщо можна хотіла би тут зостатись

примули примусу ніжні такі котячі
ти наступаєш просто мені на втечу
кроки поперед ніг і самі невдачі
поперед наших спроб підкорити речі

кортики кроків нижеш в брудну дорогу
це мезальянс сталевого і живого
не зупиняйся квітни заради бога

злітними смугами рік волочити ноги
з потойбічної рвонувши на допомогу
не врятував ні себе ні мене нікого

тріщини в ґрунті пахнуть чужою плоттю
кожну сльозу проковтуй і краплю поту
пальчиком по підборідді у незвороття
все що не станеться має не статись потай

поперед батька в пекло це добровільне
зречення божевілля у божевільні
де поперед мостів усі ріки спалено

не ухиляйся будьмо чужими сильними
не ухиляйся більма промиє біль нам
бачиш по білому вже поповзли проталини

III.

аргонавти

цілуй мене юдо в губи
в чашках вистигає кава
у роті вчорашній присмак
сумний гелікоптер висне
торкає гвинтом ласкаво

цілуй мене юдо в серце
я п'яний вже правда п'яний
у місті що ходить колом
нудотно пульсує сором
і ниють майбутні рани

цілуй моє юдо тіло
я вицвів вже правда визрів
я клята стара ікона
і голос страшний закону
доріс до тонкого виску

цілуй мене юдо доки
лоскоче долоні спокій
і доки списи рожеві
припнули до стін пожежі
і доки ще тіло — тіло
і доки вони не сміли
опухлі від спирту пики
моїм освятити ликом

цілуй мене юдо в губи
цілуй мене юдо в губи

піфія

осені щогли риплять. починається битва за кожну
годину тепла.
місто одужує. місто вві сні вчиться наново дихати.
чутно, як десь
океани ворущать завихрення ковдр. твої пальці
забарвлює жовта смола.
це початок початків, кінець всіх кінців. все, що
мало би трапитись, трапиться днесь.

ти навчишся стояти на варті прийдешнього,
стиснувши в пальчиках білу осу
невідомості. ти розпочнеш свій забіг
з нескінченної паузи. слухай, пиши
все, що чуєш. ці хвилі, які так прозоро, так дивно
говорять, — куди нас несуть?
із пошарпаних в бурю вітрил корабля собі сукню
поший.

все настане. приступить і скаже: а що ти зуміла?
мовчи — тут і треба мовчати.
кожне слово стає небезпечно крихким,
неприсупно тендітним — гляди не торкни,
не зламай. це спокуса скляної струни, що
розсиплеться в пучках, червону печаль
безпорадно сіпнувши. тебе веретено приспить.
веретено спряде тобі сні.

ти чекала на інших. а ці посланці надто дивні.
полями вже стелеться дим.
це горять кораблі, це урівняно шанси вогню і води
проковтнути наш слід.
хризантеми дзвенять, в них росте між повіками
лід. їм болить. а коли ти сюди
вирушала — хіба тобі хтось обіцяв, що не
трапиться так, що все буде як слід?

о, сповийся у сутінь примарну й легку, піднімися
на вежі осінніх пожеж.
подивись, це для тебе простелено світ і підвішено
небо на линвах дощу,
тож смикни за них, ось розгортається сірим сувоєм
прозоре ранкове безмежжя.
нині спалено давні вінці на триніжках неспокою.
піфіє, отже, віщуй!

світло свіне ще, темрява лапки м'які заховає у руна
небесних овець,
змії, власні хвости проковтнувши, зімкнуть своє
вчора і завтра в суцільне завжди.
коли квіти розплющують сонні замкові шпарини,
тоді навіть слово «кінець»
нескінченним стає. ти зіп'ялась на корені. ти
тепер — дерево, отже, іди.

біла тяжкість прозріння ламала іще й не таких — та
у тебе в хребті тятива,
ти ховаєш за брамою вуст не слова, а ножі, не язик,
але гострий спис.
осінь — тепла, суха, спорохніла — чекає на того, хто
чашу часу допива.
осінь більше не хоче морів. осінь нас похова під
кормою.
язоне, спи.

розарій

хлопчики-шльондри цілують підпахви троянд
вусами пах їм лоскочуть сп'янілі троянці
день осипається — отже своє відстояв
день осипається — храмом чужих девіацій

мій содоміте солодкий, а хто тобі я?
ніч на колінах — ніч має для того причину
хлопчики-шльондри цілують підпахви троянд
власник розарію їх роздягає очима

власник розарію має від всього ключі
білі тіла розкриваються, мов табакерки
ніч на колінах вилизує тіло свічі
свічка тече але терпить тече але терпить

свічка засвідчує мудрість схиляння голів
перед бутонами непогрішимої плоті
зорі свої апріорі виводять вгорі
мертві живих і прекрасних вистежують потай

мій содоміте солодкий, немає причин
так хвилюватися — тут-бо дадуть тобі раду
власник розарію має від всього ключі
янгол при вході з мечем полум'яним стирчить
отже ти хочеш дізнатись ім'я цього саду?

тіло

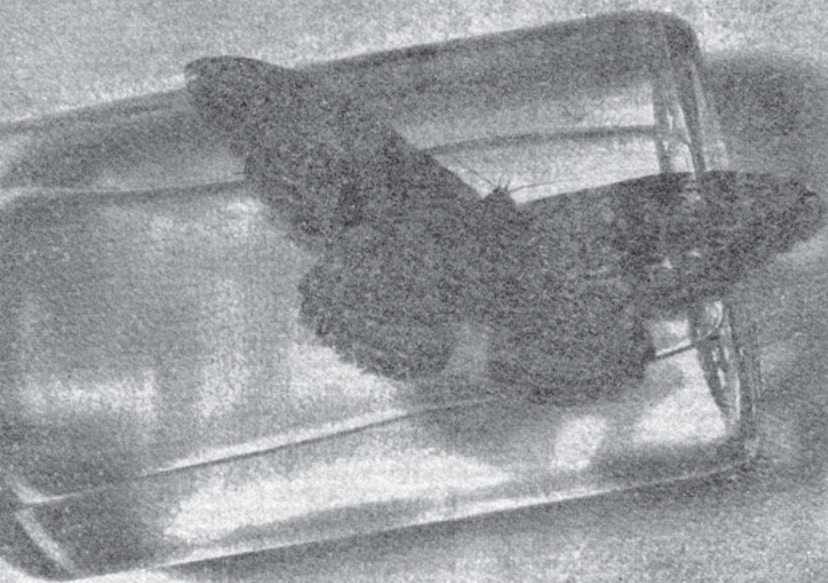
сумними вістрями сну і пилу
кору повітря руйнують квіти
на вищому ступені твого тіла
воно перетворюється на вітер

і птахи на ньому карбують треки
і звірі по ньому ідуть на запах
долаючи шкіри гарячий трепет
воно доростає до рівня знака

воно у собі досягає сенсу
спить бог сповитий в пітьму печери
жерці стооких камінних персій
ламають пальці своїх містерій

а ти забуваєш свій кожен атом
занурюєш пальці в суцільний логос
і богові солодко в тобі спати
і він відмовляється бути богом

а ти відмовляєшся бути пилом
не дух не порошок вже дещо інше
на вищому ступені твого тіла
воно перетворюється на тишу

змієборці

змії виходять із нір у хрустких алюмініях,
змії самотньо виходять із нір проти ночі.
а змієборці вдягають хітони хітинові,
густо і тяжко сурмою підкреслюють очі.

змії кричать — їхні крики вже зібрано в глики,
змії кричать — голоси застигають в повітрі.
потім їх врешті відносить далеко-далеко,
потім вони остаточно зникають у вітрі.

а змієборці — тендітні лляні духовидці —
ці волоокі сини поколінь волопасів,
мідними ступнями зміям спотворюють лиця,
зміям ножами стинають розплетені пасма.

а змієборці — ці прапороносці затемнень —
зміям п'ять пальців заліза засаджують в тім'я.
змії кричать — в них тіла застрягають між темряв,
в пальців і ніг тонкострунних багряних сплетіннях.

змії пульсують, стихають, гниють просто неба,
їхні тіла — мармурові щербаті колони,
а змієборці — маленькі криваві ефеби —
нігтями власні вузькі роздирають долоні.

в норах ледь опієм тхне від загашених люльок,
в норах ледь струни на скрипках тріпочуть. одначе,
хоч іще теплі тіла, іще рани парують,
знов змієборці набряклі повіки малюють
траурним чорним — і плачуть і плачуть і плачуть.

вежа дощу осідає задерши плече
вікна посічено гострими скалками навскіс
сонця дитино холодними скельцями бався
доки із рук твоїх зраних сніг потече

завтра народиться бог чи завершиться світ
спрагла чудес ти рихтуєш мечі та ковчеги
зорі роззявлені зорі немов обереги
воїни божі відверто на грудях носіть

видно залишиться щось по потопі по тім
постпотопельники дертимуть пальцями глину
ноги земля розсуватиме лігши на спину
здатна ще й досі кохань і народжень хотіть

брязкальця сміху браслети свинцевого болю
вранішні птахи із горла викашлюють лід
ми вирушаєм в останній хрестовий похід
тягнучи зливи пожовклий кістяк за собою

ворони розводять багаття на башті із вітру
гілки проростають крізь місяць вростають у місяць
втонула у сутінках сонця єпископська мітра
цей збочений світ вже ніколи не стане на місце

на сходах дощу ведемо ми підступні розмови
каміння пускає коріння у наші питання
дерева виходять на лови виходять на лови
смертельним металом виблискує їхнє мовчання

ах черви і ми плазували між струнами літа
в кавернах між пальців богів ми ховались від зливи
та згодом прийшла повелителька сірого світла
і випила стиглі серця мов скривавлені сливи

тож нині не наш уже клопіт багряні пожежі
і льону сувої і сонця скуйовджені патли
хтось мусить підняти цей західний вітер на вежі
тому ми не гасимо свіч не лягаємо спати

тому ми і смокчемо груди осінньої ночі
а мертві дерева нам пестять холодні коліна
зачувши смутні перегуки осіннього почту
каміння у наше мовчання пускає коріння

в мулі іскристому топляться муляжі,
рук, ніг, очей і облич миготіння ватне.
десь хтось маленький корчиться на рубежі,
скинути шкіру свою сам із себе не здатний.

здатний лише на потворний малесенький жаль —
той, що із горла вперто, як виразка, пнеться.
знаєш, простять і йому. вже льодяний скрипаль
натягує струни на мертвий провал свого серця.

спи, недолугий! тепер ти у танці дерев
мертвих — уже не сокира, а зламана гілка.
бачиш, для тебе палац, у яким дотепер
ти не посмів би й рукою торкнутись одвірка.

тоскно в нім плаче холодна скрипкова душа,
світить крізь стелю обличчя похмуре і мудре.
о, якби хтось тут поклав тебе — як ти б лежав!
мов попід ноги господні простелене хутро.

але ж тебе не простелять. ти в тіло умерз,
зрісся з собою, як, може, ніколи до того.
спи, недолугий! колись замість лютих химер
прийде до тебе у снах відображення бога.

кораблі

кораблі мене наскрізь проходять — я навіть не
гавань.

голосіння війни накриває мене — і не ранить.
ти ідеш, ти живий, ти торкаєшся світу ногами,
і в слідах проростають прозорі свинцеві корали.

скільки крові в тобі... я прийму кораблі, ти не бійся!
всі порожні міста розстелю на шляху твого війська.
є ще бах, але баха залишимо, певно, на після —
разом з теплим пальтом, разом з жовтою пляшкою
віскі,

разом з мертвими. мертві найліпше уміють чекати.
з моїх башт я вже бачу твій траурний флот — я вже
бачу.

я прийму кораблі. ти запишеш мене в свій
цитатник.
головне — не спинись, головне — не дошукуйся
значень.

нам дощаті підлоги пророчать ще ночі і ночі.
ти стрілай — з твоїх стріл виростають зразкові
тирани.

я прийму кораблі. я поставлю їх просто на площі.
є ще бах — але це забагато, це не для поранених.

боже мій, як ти скупо і тонко, і точно все зміряв!
в мою гавань увійдуть усі кораблі — і не більше.
боже мій, боже мій, ті, хто знають, у що вони вірять,
взяті в небо живими — й нічого уже не напишуть.

а вже от він, поріг: ми — профани, ми пахнемо
блудом,
ми — залізні дерева, ми — замки і башти із льону.
нам ще буде das seine, та доки чекаємо суду,
розмісти в наших ранах сліпучі свої легіони.

надсилай кораблі. на вітрила не зваживши навіть,
все одно ми посиплем зі скель, ми загатимо море.
боже мій, ті обранці, на кóтрих спочине твій намір,
вже сказали усе — все сказали, тепер не говорять.

ну а в нас голоси розпанахують діри і діри,
і слова проїдають лакуни німими ротами.
я чекаю від тебе — своєї незламної віри,
якщо ми ще твої — тоді сам повертайся за нами.

я прийму кораблі — я достатньо порожня для цього.
на дощатій підлозі — профани — ми слухаєм баха.
покажи мені, господи, справжнє ім'я мого бога.
покажи мені, господи, справжнє лице мого страху.

цей сніг
відбілювання світу
цей світ
відболювання снігу
на плесі неба
світла витин
на тілі ночі
тиші вигин

хорал
дороги зір прозорих
гора
на місяцевих рогах
ховрах
унюхується в порох
він
відчуває в ньому бога

у янголів лущиться шкіра так падає сніг
важкий неминучий мов вирок ґрунтовний як теза
так падає сніг або може так кришиться світ
чи сипляться з неба надміру загострені леза

це лусочки білої фарби усюди й ніде
це маска завіса обличчя уже неістотне
це схиблений маляр свій кожен наступний шедевр
скажено здирає із кров'ю налитих полотен

це древні космічні рибини втрачають луску
а голі скелети ще світяться в пінистих хмарах
це просто пісочний годинник де замість піску
безвимірний сніг що ховає всі вчора і зараз

так падає сніг наче світ добігає кінця
так падає сніг наче щось що залишиться вічним
у янголів лущаться душі та білі серця
і фарба свинцева змивається разом з обличчям

ріжуть пальці моїм білоручкам моїм костоправам
з-під червоного шовку не видно засмаглої шкіри
вже тюльпани їх майже з'їли це гра за правилами
а не знаєш правил скорись і прийми на віру
їх придумав колись сам найтонший у світі лірик

ріжуть пальці моїм літописцям моїм
чорнокнижникам
моїм хлопчикам темно так темно що мружишся
потайки
а розкинуті руки вже гладять щось тепле і ніжне
вони сильні й безсонні вони свої рани залижуть
вони сильні найкращі у цій боротьбі за недоїдки

ріжуть пальці так квіти стинають блакитними
лезами
так знімають пасма на постригу так хірурги
поринають у плоть розкривають її розперезують
чи то в пошуках бога чи принаймні його антитези
ріжуть пальці моїм менестрелям моїм деміургам

ріжуть пальці до крові розбиті об струни мовчання
об занедбані арфи чудес і об лютні піщані
ріжуть пальці до сказу і от він надходить той сказ

мої скальди безпалі пожива мурах і заліза
шовк тече і тече але все це намарно запізно
ви вже чули каміння воно говорило до вас

аргонавти

бог іде листям не обертаючись
ніч за ним слідом все виє виє
може звершаться останні таїнства
їх-бо навчили нас змії змії

всохлі дерева ще пахнуть падають
мруть королі в золотих одежах
входимо в осінь тендітні пажі ми
вбрані у смертність необережно

гостро драконяче небо щириться
вечір сухотний з обличчям янгола
нас аргонавтів нової ери
благословляють боги у тамбурах

і відпускають на всі чотири
в ніч найжачену снами й лихами
мовчки спостерігають звірі
як ми стоїмо і вчимося дихати

нас хрипко в тумані скликають павичі
медеїні діти лежать по трунах
бог іде листям не обертаючись
несе свою голову золоторунну

ЕФЕБИ

(1) ефеби

до якої ж, мій хлопчику, міг дорости б ти зради,
як цариці підстаркуваті втрачали глузд би!
але ти сам зробив свій вибір, солодкий лузере:
хто не зводить із неба віч, того небо вкраде.
і усім ризикує шаленець, що жодної вади
у собі не вбачав — і дзеркала здіймав на глузи.

до якого ж ти пекла спуститися б міг, безбатченку,
і яких евридик звідти вивести, сонних, п'яних
світлом жовтого дня... але ти не схотів, тиране.
як би ніжно тебе увінчали ці пешені пальчики
асфоделями. нині ж, mon chere, ти нащадкам у
спадщину
залишаєш хіба що сузір'я чи, може, гексаметр.

на камнях, офортах, на глині вологій і просто
на піску виростають манірні розніжені постаті,
як отруйні рослини із повної крові землі.
ці солодкі вуста посміхаються, тіло припрошує
розірватись і вмерти. я знаю, це дорого коштує,
та обіцяні пошепки блага також немалі.

вчись брехати, як брешуть ці профі, ці різьблені
профілі.
тінь струнка вислизає із пальців і з-під простирадл,
тінь танцює на кінчику голки, от-от вона впáде
в шестистопний тартар. їх — тендітних, як квіти
засохлі,
опусти в свою пам'ять (спи раб мій спи маг мій
спи бог мій).
нездійсненність — це пекло, яке нас ніколи не
зрадить.

осяйних колісниць недолугі манірні візничі,
тонкостанні примари, закохані в себе панічно,
тавромахи, що ременем крила бинтують до пліч,
розчиняються в часі — і я вже не бачу облич.
це ефеби відходять у міф: там, де замість обличчя
проростає назовні нічим вже не стримана ніч.

(2) фаєтон

хлопчик солодкий солоний солодкий солоний
мойри лукаві ласкаві безжалісні хитрі
виснеш ти падаєш виснеш ти мій фаєтоне
межи списками трави й гостряками повітря

чадо гірке золоте тонкостанне свавільне
вгору в безодню угору в безодню танцює
панцирний жук колісниці пірнає повільно
й вільно злітає — стріла непідвладна стрільцю

о гнівна деетро не рви своє пишне волосся
повне пожухлої мертвої арніки пижма
падає хлопчик нащадок світила що досі
жодного разу не збочило рух колобіжний

падає хлопчик і висне і падає. тісно
тілу між посвистом вітру і полиском листя
хлопчик скляніє він трісне скляніє він трісне
хлопчик він практик він містик він практик він
містик

луком напнувши дзвінкі сухожилля прорісши
омахом полум'я в темне склепіння зірвавши
зв'язки ти з рук випускаєш затиснуті віжки
пучки востаннє цілують розбещену замшу

тіло засмагле рвонеться розпружиться стане
зіркою пам'яттю зіркою кришиться тоне
тоншає вищає іншає міниться тоне
вибухнеш згаснеш ти вибухнеш мій фаетоне

це край світу ти чуєш? це наше приватне інферно
найінтимніше пекло з можливих де кожна і кожен
зберігають інкогніто бардику думаєш зможеш

свою втрачену зрештою вивести з міста померлих
зняти з неї пропахлі розпустою шати химерні
і без зайвих вагань повернути до себе на ложе?

(4) орфей II

орфею, хлопчику із лірою,
орфею, чуєш знову кроки ти?
це тїнь твоя крадеться звіром, чи
це фавни ратицями цокають,

чи ліс, ворочаючи корені,
прямує слід у слід безшелесно,
чи хтось у міф ступа з історії,
чи у канон з чужої ересі?

десь з-посеред людського місива
зовуть її прозорі пальці,
а дзеркала пускають бісики:
«орфею, йди, не обертайся».

і ранок твій на тебе падає,
як орди золотої сáрани,
як злива гостроперих радощів —
не обертайсь, орфею, царю мій.

хоч крила сонця ранять боляче,
йди, розмазуй піт по вилицях,
йди, йди, орфею, сонечко,
вона лишень тобі наснилася.

(5) нарцис

нарцис собі сам наркотик сам собі вена
нарцис він і центр і відцентровий рух він
аби не украли цілунку із вуст припухлих
слід хлопчика в дзеркалі оберігати ревно

нарцис собі кат і він же водночас жертва
нарцис собі ментор нарцис свій слухняний учень
таких ефемерних слід нескінченно мучити
аж доки від ласк не впадуть на підлогу мертві

нарцис і стріла і лучник він стриж і стрижень
і тридцять три серпанки м'якої плоті
хлопчик-негайно і хлопчик-лиши-на-потім

пастка із напнутих жил і порізів свіжих
туга стріпнулася плесом розбіглись брижі
сам себе пестить і сам собі чинить спротив

з'їсти очима поглядом випити вкрасти
випростати на піску розпростерти в листі
цього себе чи його золотої масті
сонячним променем випрямити на вістрі

нарцис зомліває — не знає хто сам хто інший
нарцис під собою нарцис у собі і глибше

вивернутий назовні метелик болю
простромлений наче голкою сам собою

(6) ікар

вріс головою в сонце
кидаєш тіні якір
монстри потонуть в мороці
падати буде м'яко

падати буде тепло
в глянцевої синій плющ у
море цей космос тетіс
рух що тебе розплющить

в плюшеві надра тріщин
в золото і меркурій
падати буде іншо
падати буде муляти

сіпатись поза торсом
і з-під лопаток рватися
пам'ять про м'якість воску
це рецидив пернатості

падати буде довго
й ніжно — в бісері поту
в амфору з білим горлом
в сни де немає потім

тіло зім'яте м'ятне
плями на пальцях плюскіт
крові у вухах м'ясо
сонця між губ молюсків

мито морському богу
хвилі покірний раб а
довгі засмаглі ноги
мідні цілують краби

спиною в піну лігши
тихше гойдайся тихше
впавши не плач летючий
море тебе приручить

солодко спи у сон твій
плинуть ліниві риби
кидаєш тіні ятір
монстри потонуть в понті
просто сповільною ритми
падати буде м'яко

не скисне молоко у глеках смерті
не розійдуться шви між ліхтарів

попливемо вночі на чорних баржах —
кого сьогодні вловлять наші сіті?
чи буде серед риби кілька душ?
чи буде серед душ хоч трохи риби?

господь не дасть вродитися потворам
у світлих королев і королів

господь пошле нам рибу і олію
і шавлію пошле і виноград
і певність в тому що настане завтра
і певність в тому що й воно мине

господь стоїть на варті наших зречень
(пробач хоча мене молитись вчили
я тим не менше знову не молюсь)

він по воді нам вилами напише
що не потонуть наші чорні баржі
що нам ще рано вчити мову риб

МАННА, ХІТЬ І СІЛЬ У «РАНІ»

...Коли я читаю вірші Іри Шувалової, я читаю їх не як вірші Іри Шувалової, а як вірші когось зовсім мені незнамого, читаю, приміряючи їх до себе, до себе істинної, так, ніби це мої власні вірші, і бачу в них відлуння якихось власних історій — з моїх істинних золотого, мідного, залізного віку. Ці вірші мене упіймали — десь так, як свого часу був упіймав прустівський чай із розмоченими в ньому крихтами печива (дивний присмак, вислизаючо-бісквітний); бо коли вода на смак червона, коли «наш відчай лоскоче нам пальчики», коли «дерева стоять на плотах» — майже усе можливо. Принаймні в далекому майбутньому чи навіть завтра — словом, коли «народиться бог чи завершиться світ».

Одні поети знають більше, аніж можуть висловити, інші — можуть висловити більше, аніж знають. Читаючи вірші Іри Шувалової, я відчуваю любов, захват, радість, заздрість. Вона вміє щось таке, чого ніколи не вміла я. Але, з іншого боку, хіба поет — вміє? Дитина вміє ходити. Та чи можна сказати, що дитина вміє дихати? Поет лише певною мірою є автором тексту. Він тільки надає сенсу словам. Він тільки надає сенсу законам. Він тільки

надає сенсу прихованим сенсам і неоприсутненим механізмам буття. Часом поет — орган. Часом — тіло без органів. Але поет — такий — надає сенсу. Тому вірші Іри Шувалової — подія. І сама Іра Шувалова — подія. Просто Іра Шувалова усе ще настільки близько, що її важко побачити, її важко наважитись побачити. Важко наважитися побачити і вирізнити поезію Іри Шувалової, бо вона все ще занадто близько. Вона все ще — майже впритул. Усе ще занадто зараз.

Я не критик, наді мною не нависає дамоклів меч так званої об'єктивності. Я маю любов, волю, мужність, радість, бажання — маю заздрість врешті-решт — бути суб'єктивною. Перекладаючи Мераба Мамардашвілі та його формулу: «Людина є зусилля бути людиною», приходжу до формули «Поезія є спроба бути поезією». Я не хочу оцінювати вірші Іри Шувалової у рамках якихось категорій чи ієрархій, бо, по суті, мені не важить, наскільки це добрі вірші. Але в них, як у людському тілі, немає нічого випадкового. Вони — суворо упорядковані. Вони — спонтанно-хаотично-реальні. Словом — живі. І так само, як жива людська

присутність (байдуже, чия, доки вона є живою) будить у нас відзвук — емоцію, чи принаймні потребу емоції, добрий вірш — у всій повноті його присутності, в усій повноті його внутрішньої структури, в усій повноті взаємопереплетень і резонансів його елементів і «пустот» — будить думку, чи бодай потребу думки. Я перечитую вірші Іри Шувалової, бо мій язик любить розплутувати тугі кокони цих віршів. Але я перечитую їх не тільки тому. Щось, що є в них, діялося в нашому спільному минулому, і повторюватиметься знову і знову. «Зрештою кожній із нас не бракує таких історій / так химерно все обертає у вирі пам'ять...» Вірш — її — стає знаряддям пам'яті (моєї). І знову Мамардашвілі: «Живе — це те, що може бути іншим». Вірші Іри Шувалової — живі й інші. Живі й ще ненароджені. Заново, знову-народжені. Щоразу — ново-народжені. Бо вірші — такі — живі — у «Рані» — писані по-живому — це безнастанний процес. А ще — водночас — безнастанний суд (суджень).

Я думаю, могли так писати — це важливіше (й важче), аніж розповідати історії мовою чорних

барж. Я ще не знаю, чи вміє Іра Шувалова розповідати історії мовою риб (хоча скільки «Ран», стільки й історій), але в її віршах — таких — уже тепер є найголовніше: нерв, сіль, біль, ніжність, м'якість, мультність, гулкість. В її віршах є те, що, мабуть, можна було б назвати «внутрішньою людиною» цих віршів.

І тому коли я читаю вірші Іри Шувалової, мені хочеться їх, ці вірші, прошіптувати, бо мені так само щоразу прошіптуються вірші Лесьмяна і Пастернака, і це — благодать-ностальгія, трепет кінчика язика. Мій язик любить вірші Іри Шувалової. Він їх любить на смак, на дотик, любить справді чуттєво. «Я брала цей голос я гладила пальцями горло / вивчала на дотик кожнісіньку ноту як рану / веди мене тільки благаю веди мене вгору», «я маю сказати я маю розкластися навпіл / на рівновеликі і рівнокриваві потоки / я маю сказати. мені невідомий твій намір / мій рот кастаньети / поцокай-но мною / поцокай». Навіть якби я не розуміла цих слів — якби я просто зуміла їх вимовити, мій язик насолоджувався би ними. Тому що вони — такі — здаються майже матеріальними. Вони — такі — протистоять хаосу. Вони — такі — живі.

Хоч, може, причина — у сугестивності цих віршів. Вони — такі — сугестивні. Чимось схожі на замовляння. Для мене вони — джерело інформації особливого роду: неказанної, теплої, темної, як венозна кров. «Вивернутий назовні метелик болю / простромлений наче голкою сам собою» — ось правда цієї поезії. Правда недоприсутності і вічнобуття. Формально вона проявляється — ніби дитина в утробі матері (яка вже є, але якої іще немає) — тіло замовляння проступає крізь тіло вірша: «те плем'я торішнього глоду розбитого льоду / ті діти рухливої ртуті німої кантати / злостиво шептали мовляв я не їхнього роду / що в них і нема таких вуст щоб мене цілувати»), у звуко-кольорових співвіднесеннях, у слово-тілесних метаморфозах. У «Рані», як і в українських замовляннях, явне смислове навантаження несуть «хороші» І, У, «поганий» И, а також шумні, глухі, «погані» С, Ц і «нейтральні» Р і Л. При цьому виразно домінують О, У, І, И, Д, Т, Ц, З, С, Р, Л, Н. А структура поетичного тексту подібна до ланцюжка, в якому нова ланка вводиться попередньою, тобто слово вводиться повторенням частини звуків попереднього слова. Насамперед ці повтори (і тільки по-

тім — розмір тощо) творять у «Рані» ритм, який, своєю чергою, породжує особливий, чуттєвий спосіб читання — аж настільки, що саме це читання — читання як таке — стає подією у житті тіла, пов'язаною, за виразом М. Бахтіна, із «проявленнями його тілесної драми». Шаманний внутрішній ритм віршів у «Рані» пробуджує відчуття живої присутності чогось незбагненого всередині слів. Особливо коли Іра Шувалова читає свої вірші уголос.

Мабуть, саме тому мені так важко аналізувати ці вірші «анатомічно». «Ран» пов'язаний з дійсністю не ниточками, а судинами, ця книжка — тіло, а тіло все відчуває, навіть якщо воно не наділене даром мови (хоча завтра, можливо, думатиму, що ця книжка — глек, наповнений світом, або — снами про світ). Напевно, це зовсім не дивно — те, що я так полюбила ці вірші...

Услід за Б. Лесьмяном і Б. Пастернаком я ще дуже давно збагнула, що вірші — такі — живі; принаймні в якійсь частині свого буття — буття тут-і-тепер — слово стається тілом. Я усвідомила, що метафора є не тільки механізмом художньої уяви; це щось, що відбувається у житті. Тому таке

пронизливе мимовільне впізнавання тотожності енергій: «коні блукають / у нетрях вітру / коні налиті / прозорим рухом» — а «ветер криками изрыт, / И чем случайней, тем вернее / Слагаются стихи навзрыд». Підтримування всередині поезії такого вічно живого стану — за межами життєвих обставин — колосальна рідкість.

У «Рані» Іри Шувалової дуже багато того, чим дихає пастернаківська «Сестра моя, жизнь». Я не кажу про впливи. Я говорю про спорідненість стихії. Про «раціональність і хаос, упорядкованість і поривчастість», які, на думку Дмитра Бикова, є «двома головними рисами» поезії Пастернака. Але, крім того, в «Рані», на мою думку, присутнє глибоке, посутньо-містерійне — античне — світовідчуття. Йдеться про «свято втаємничення» у його не профанному, а найглибшому прояві — оновлення і метаморфози. Пастернак у цьому сенсі, здається, набагато складніший (хоч, можливо, це питання всього лише дистанції та перспективи). Але у віршах Іри Шувалової, на тлі дійсно містерійного збудження, навіть екстазу, — «процесії», «дії» (гр. δρώμενα) і «слова» (гр. λεγόμενα), ве-

лика, нестримна, нестерпна потреба росту й перетворення; а на тлі церемоніальної виваженості — потреба лавиноподібної «багатообразності»: в декотрих віршах — виверження розжарених, не застигаючих порівнянь. При цьому зорові та «фізичні» асоціації виступають у поєднанні з «метафізичними», а метафора твориться одночасною співдією багатьох відтінків слова («суцвіття шипшини солодкі криваві вузли / всі пальці пов'язані щоб пам'ятати про тебе / [...] / бо що залишається? море троянд і птахів / [...] / з цієї води тільки мертві виходять сухі / з цієї води ти не здужаєш виплети за нею»). По суті, саме завдяки цій незастиглості порівнянь і метафор у «Рані» (як і в раннього Пастернака) стільки суміщення і зміщення предметів, стільки темних, сутінних образів — навіть і в буквальному значенні цього слова: «час тече — ось і речі вже начеб густішають. / я заходжу: не те що навшпильки — а подумки. / твоє місце у нашому ліжку — це ніша, / де пропали всі дотики, сутінки й родимки». І це власне той — питомо пастернаківський випадок — коли «кончається искусство» і починається «существованья ткань сквозная». «Дощ іде, а

здається — це падають камені. / хто ж тепер їх, дурний, самотужки збиратиме? / ми були симфонічні, тепер більше камерні, / але нам і цього забагато. ми — атоми».

Захоплює, заворожує інтонація, ритм. При цьому всі начебто «огріхи» ритму, непригладженість, «зубці», «зарубки», затинання, нерівності синтаксису — тої ж таки, містерійно-магічної природи.

Знаю по собі: поетичні книжки іноді бувають мудрішими, вищими, сильнішими, аніж люди, які їх пишуть. Тому я наважуюся говорити про цю книжку Іри Шувалової саме так — ігноруючи всі й усілякі ієрархії. Читаючи ці вірші, важко повірити, що «Ран» — це майже дебют. Її вірші мають дивовижну здатність, охоплюючи огром явищ і тем, надзвичайно їх ущільнювати, при цьому в самому факті такої можливості ущільнення проявляється єдність слова і світобудови, їхня воістину космічна гармонія — і, як сказав колись Гоголь, «раптом стає видно на всі сторони світу».

Якщо написаний текст починає жити (якщо — починає — жити), починається гра у живе і

мертве, і якщо текст раптом — у змаганні зі смертю — виграє, у світі принаймні на децицію тут-і-тепер — змінюється співвідношення живого і мертвого.

Є ще одна річ, про яку ми всі, засліплені раціональністю, уперто намагаємося забувати. Я — про ірраціональну здатність «бачити». Вірш — такий — стає для нас «органом» («зору»? «дотику»? «нюху»? «шостого чуття?»), за допомогою якого набувається здатність щось сприйняти (відчути — помислити, не конче при цьому осмислюючи і розуміючи) — щось з-поза нашого тілесного, психічного, понятійного досвіду, за межею досвіду як такого. Ми недооцінюємо поезію як джерело знання. Так само, як недооцінюємо враження — зокрема, як джерело інформації. Усе, що я написала про вірші Іри Шувалової — це мої враження (мова мудра: вразити — завдати болю, і водночас — здивувати, вразити — аж до болю, бо диво — зачудовує і болить); але враження — це власне той різновид знання, яке неможливо розділити. Враження не можна передати комусь іншому. Про враження можна лише розповісти. А ще — враження,

на відміну від знання-як-знання, залежить від миті. Враження — живе — неможливо ані надолужити, ані воскресити. І це теж один із досвідів — навіть не читання, а перебування у «Рані» («і хочеться більшого значно ніж просто любити / та цього навчитись залежить уже не од нас»). У «Рані» — простір, де не всі події відбуваються, але де стають можливими решта подій. Це також — враження (подія!), не до кінця розшифроване, але при цьому — пронизливо виразне.

...Коли я читаю вірші Іри Шувалової, я беззастережно покладаюся власне на враження. Знання — знання-як-знання — іноді заважає критикові мати враження; знання — знання-як-знання — іноді вибудовує (породжує) сліпоту: небачення дива.

Що таке «Ран» Іри Шувалової у потоці сучасної поезії — нехай навіть тільки сучасної? — мікроскопічний випадок, епізод. Але глибина мого враження — ірраціонального, невідтворюваного, бо я не хочу окреслювати його в категоріях знання-як-знання — щоби не вбити, — переконує мене у глибокій невідповідності цієї книжки. І я чомусь зовсім не боюся — і не уникаю — пафосу.

Про цю книжку можна було б писати зовсім інакше. Можна було б зосередитися на помилках і огріхах поета-початківця (бо вони таки є), на якихось стилістичних неоковирностях. На дрібному. На вироках. Але, на щастя, я — не критик. Мене цікавлять не факти, а закони живого життя. Я пройшла через випробування — «Раном» і в «Рані». Я вдячна Ірі Шуваловій, що вона написала ці вірші. Читаючи цю — живу — книжку, я бачу на її обличчі відблиск інших — деяких — усе ще далеких — книжок. І відчуваю глибокий біль подиву.

Маріанна Кіяновська

«РАН»

I. тримайся за вітер

intro.....	11
поцокай	12
«коні блукають...»	14
«весна...».....	15
«небо птахи грудьми розрізують...»	18

дівчинко

1. «дівчинко двері зачинено двері не відчиняються більше...»	19
2. «ті що цілують міцно...»	22
3. «доки ще нам вагітніти ними доки...»	24
«навчи мене не пити води у глеках...».....	27
«стишено кроки...»	28
«...ти чорний як зима...».....	29
«літо близьке. це наш відчай лоскоче нам пальчики...»	30
травма.....	32
аніме	36
дванадцятий місяць	38
«ніч позбавляє страху позбавляє зору...»	40
«повзи зміюючи на пuzzi...»	41
«скінчитися варто...»	42

передзима

1. «осінь перекинулася сірим вовком втекла у ліс...»	43
2. «кожен з богів сам вирішує чи подавати знак...»	43
3. «кому ти розповіси про зелені стебла...»	44
4. «ніхто не засудить нас якщо ми складемо зброю...» .	44
5. «наступного разу боже зроби мене лютнею...»	45
6. «скільки тієї осені видихнув і немає...»	45
7. «місто ми розуміємося ми міми...»	46
8. «коли говорить вітер ти віриш...».....	46
«непоправне незмінно тут, як оса в п'яті...»	48
«тримайся за вітер мій любий тримайся за вітер...»	49

II. хлопчик зі змієм

«ми дочекаємося весни...»	55
теологія.....	56
«годинникарі навшпиньках...»	58
«божевільні люди ночами читають бродського...»	60
«погуляли і годі і спати лягаймо на дно...»	62
«суцвіття шипшини солодкі криваві вузли...»	63
«ніч, а отже, і ти десь не спиш...»	64
«збиваюся з кроку а час не сповільнює ходу...»	66
карма	67
«час тече — ось і речі вже начеб густішають...»	68

А.Н.атоми

1. «вони недбало спльовують вони твої анатоми...»	70
2. «наскрізь винні наскрізь вином пропахлі...»	72
rain'n railway.....	74
«заховатись за тінь свою равликом в мушлю вуха...»	76
«так сонце недбало і легко лягає на скло...»	78
«мое розуміння з твоїм розумінням, ниточкою...»	79
«хлопчик зі змієм повітряним замість серця...»	82
спільність	84
«ти — мій фантомний біль — не вщухай, не раджу...»	85
«сліди відчайдушно лізуть поперед кроків...»	88

III. аргонавти

«цілуй мене юдо в губи...»	95
піфія.....	96
розарій.....	99
тіло.....	100
змієборці	102
«вежа дощу осідає задерши плече...»	104

«ворони розводять багаття на башті із вітру...»	105
«в мулі іскристому топляться муляжі...»	106
кораблі	108
«цей сніг...».....	110
«у янголів лущиться шкіра так падає сніг...»	111
«ріжуть пальці моїм білоручкам моїм костоправам...»....	112
аргонавти	114

ЕФЕБИ

(1) ефеби	115
(2) фаетон.....	117
(3) орфей I.....	119
(4) орфей II.....	121
(5) нарцис.....	122
(6) ікар.....	124
«не скисне молоко у глеках смерті...»	126

Манна, хіть і сіль у «Рані». <i>Маріанна Кіяновська</i>	128
---	-----

Літературно-художнє видання

Ірина Шувалова

РАН

Збірка поезій

Відповідальний за випуск *Ростислав Семків*

Літературний редактор *Анна Процук*

Коректор *Марина Александрович*

Випусковий редактор *Наталія Ксьондзик*

Обкладинка:

дизайн *Christopher Conn Askew*

макет *стронговський*

Ілюстрації *Олексій Піштар*

Макет і верстка *Микола Леонович*

Підписано до друку 30.04.2011

Формат 70×100 1/32

Папір офсетний. Друк офсетний

МБФ «Смолоскип»

04071, Київ, вул. Межигірська, 21

Тел. і факс (044) 425-23-93

E-mail: mbf.smoloskyp@gmail.com

www.smoloskyp.org.ua

Державний реєстраційний номер 3202 від 28.05.2008

Віддруковано ЗАТ «ВІПОЛ»

03151, Київ, вул. Волинська, 60

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

Серія ДК № 752 від 27.12.2001

Ш95 Шувалова, Ірина.

Ран : Збірка поезій / Ірина Шувалова. – К. : Смолоскип, 2011. – 144 с. – (Лауреати «Смолоскипа»).

ISBN 978-966-1676-22-9

Дебютна збірка Ірини Шувалової «Ран» – це не випадкова книга. Вірші у ній нагадують гобелени, виткані з тіней і світла, пташиних голосів і відлуння вітру, імен напівзабутих та імен ніколи не знаних. «Ран» витворено з живої матерії слова, тому кожен поетичний рядок тут б'ється і пульсує. Аби відчуті цю безупинну наскрізну пульсацію, достатньо перегорнути першу сторінку.

ББК 84.4УКР6